

Registrace herbicidu Command 36 CS pro minoritní použití v cukrové řepě

Jaromír Chochola, Klára Pavlů, Řepařský institut, Semčice

Clomazon (v Česku např. herbicid Command 36 CS) je herbicidní látka, která byla zaregistrována pro použití v cukrové řepě před několika lety ve Francii (herbicid s názvem Centium) a v některých dalších zemích západní Evropy. Její používání se rychle rozšířilo, protože je poměrně levná, má dobrou účinnost na některé tamní problémové plevely (bažanka, svízel) a mohla by do budoucna řešit obavy z narůstající rezistence merlíků vůči metamitronu. U nás jsme ji začali zkoušet v roce 2012 s cílem nalézt alespoň částečné řešení pro hubení mračňáku. Zkoušení probíhala ve spolupráci a za finanční podpory firmy F&N Agro. Po třech letech jsme získali velmi povzbudivé výsledky, na jejichž základě byla udělena minoritní registrace pro použití herbicidu Command 36 CS k hubení mračňáku v cukrové řepě. Celková dávka Commandu za rok je 0,2 l a aplikuje se ve 2 – 3 dělených aplikacích od fáze 2 pravých listů cukrové řepy.

Plevel mračňák Theophrastův (obrázek 1) se v poslední době v porostech cukrové řepy šíří. Objevuje se zejména v podnicích praktikujících organické hnojení hnojem skotu. Do hnoje pravděpodobně procházejí semena ze sójových šrotů užívaných při výrobě jadrných krmiv. Výskyt plevely (v cukrové řepě) odhadujeme v současné době na 3000 – 5000 ha, je to ovšem zatím výskyt hospodářsky nevýznamný, který neomezuje cukrovou řepu. Škodlivý výskyt lze odhadnout na výměře 500 – 1000 ha. Náš podnět je motivován především potenciálním nebezpečím dalšího šíření tohoto plevely. Na jedné rostlině mračňáku může dozrát až 2000 semen a tak k rozšíření na hospodářsky významnou úroveň může dojít během pouhých dvou osevních cyklů, během 3 – 8 let. Vzniká tu situace analogická šíření plevelné řepy v devadesátých letech a, tak jako u plevelné řepy, i v tomto případě může v důsledku silného zaplevelení dojít k vyloučení nejlepších polí z možnosti pěstovat (dnes velmi lukrativní) cukrovou řepu. K neovládnutelnému zaplevelení už ostatně došlo na mnoha polích na jižním Slovensku. Účinnost současných, do cukrové řepy u nás dosud zaregistrovaných herbicidů, na mračňák je prakticky nulová, výjimkou je Safari (triflusuľfuron), ovšem i tady je účinnost zcela nedostatečná. Na plochách se slabším výskytem mračňáku řeší zatím pěstitelé situaci ručním vytrháním. Toto řešení je ovšem možno praktikovat jen při slabším výskytu a uchylují se k němu jen velmi pečliví pěstitelé. Hrozba lavinovitého rozšíření zůstává proto velmi reálná. Řešením této situace může být využití herbicidní látky clomazon, u které je v zahraničních registracích deklarována mj. účinnost na mračňák.

V pokusech z let 2013 a 2014 s umělým výsevem mračňáku jsme zjistili poměrně dobrou účinnost na mračňák i na některé další plevely (tabulka 1). Účinnost u laskavců a rdesen je ovšem třeba přičíst spíše dalším komponentům herbicidní kombinace a malému počtu pokusů, protože v jiných pramenech je zejména u laskavců uváděna účinnost nízká. Nižší účinnost, kterou jsme zjistili u heřmánků se rovněž v doporučeních pro použití clomazonu v jiných plodinách zmiňuje. Ve shodě s našimi výsledky je ve Francii u cukrové řepy oceňována dobrá účinnost na merlíky a dále pak na svlačec, svízel, bažanku a tetluchu.

Clomazon je herbicidní látka, u které byly v minulosti zaznamenány silné fytotoxické účinky na cukrovou řepu. Proto jsme ji také vyloučili z první aplikace. V zemích, kde

je tato látka do cukrové řepy registrována, jsou popisovány specifické příznaky – mramorování resp. zežloutnutí listů cukrové řepy. Tento příznak údajně souvisí se současnou aplikací clomazonu a lenacilu nebo etofumesátu. Vzhledem k těmto skutečnostem jsme v pokusech pečlivě vyhodnocovali fytotoxické příznaky. I v našich pokusech jsme v několika případech zaznamenali barevné změny na listech – obrázek 2, v některých případech došlo po aplikaci ke zpomalení růstu. Zpomalení růstu však již po 2 – 3 týdnech nebylo patrné. Integrálním ukazatelem fytotoxicity je bezpochyby výnos. V popisovaných pokusech byl v 7 případech výnos stanoven a je zachycen v tabulce 2. Rozdíl mezi ošetřenými variantami je malý, je nepochybně v rámci pokusné chyby a výsledek dokládá, že při dodržení aplikačních pravidel nezpůsobuje clomazon výnosovou depresi.

Na základě našich pokusů a na základě francouzských zkušeností doporučujem pro využití herbicidu Command 36 CS v cukrové řepě tato pravidla:

1. V případě výskytu mračňáku Theofrastova zařadit do herbicidní kombinace Command 36 CS
2. Dodržet celkovou dávku 0,2 l/ha a rok a aplikovat Command ve 2 – 3 dělených aplikacích
3. První postřik dávkou cca 0,05 l/ha aplikovat nejdříve ve fázi dobře vyvinutého prvního páru pravých listů řepy
4. Z herbicidní kombinace s clomazonem vyloučit lenacil a pokud možno i etofumesát.

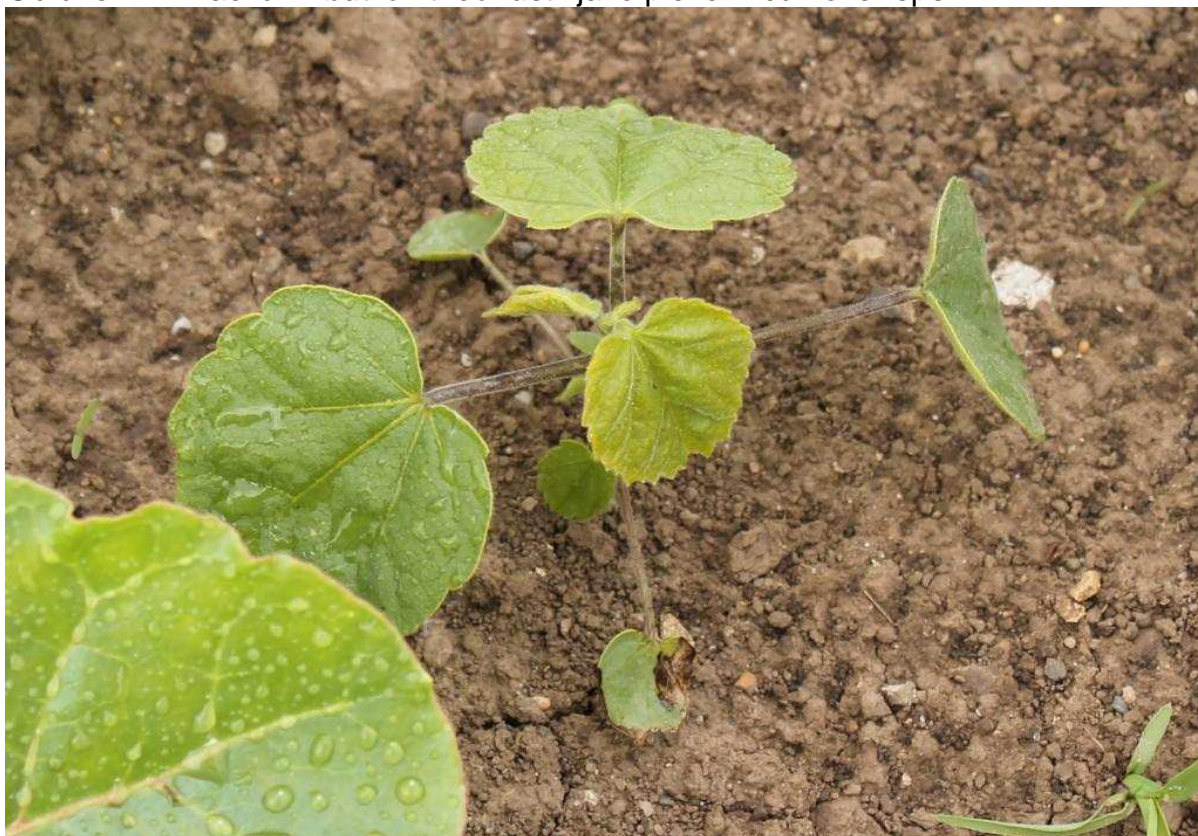
Tabulka 1: Účinnost herbicidní kombinace s clomazonem na mračňák (*Abutilon theofrasti*) a některé další plevele.

Plevel	Počet hodnocených pokusů 2013 -1014	Účinnost (%) kombinace: T1 Fenifan 1 + olej, Goltix Top 2 T2 Fenifan 1,5 + olej, Command 0,05 T3 Mix Double 0,7, Command 0,05 T4 Mix Double 0,7, Command 0,1
Mračňák	7	94
Merlíky	11	100
Laskavce	2	99
Rdesna	2	99
Heřmánky	2	86

Tabulka 2: Výnos přepočtené řepy v pokusech s herbicidní látkou clomazon – průměr ze 7 pokusů

Herbicidní kombinace	Výnos řepy _{16%} t/ha
Neošetřená kontrola	52,9
T1 Goltix Top 2,0 + olej 0,5 T2 Goltix Top 2,0 + olej 0,5 T3 Goltix Top 2,0 + olej 0,5 T4 Goltix Top 2,0 + olej 0,5	106,3
T1 Fenifan 1 + olej, Goltix Top 2 T2 Fenifan 1,5 + olej, Command 0,05 T3 Mix Double 0,7, Command 0,05 T4 Mix Double 0,7, Command 0,1	109,2

Obrázek 1: Mračňák *Abutilon theophrasti* jako plevel v cukrové řepě

Obrázek 2: Barevné změny na listech cukrové řepy, které se někdy objevují po použití Commandu 36 CS

